

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Bitumina.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10178

TACAMAHACA *Offic.* *POPULUS* *Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Gallis* Gomme Tacamahaque. *Anglis* Gum Tacamahaca.

POPULUS *foliis oblongis, acutis,* hanc odoris fragrantissimi resinam, discutientem frigida, dolentia lenientem, in vomitu, passione hysterica, in suffitu, & emplastro laudatam, concedit, hanc spiritus vini in integrum solvit, dum aqua solum odorem & saporem extrahit.

BITUMINA.

BITUMEN *Offic. Mineralog.* Classis Naturalis Minerarum, Ordo Inflammabilium. *Germ.* Erd-Harz. *Anglis* Bitumen. *Gallis* Bitume.

BITUMINA mineralia sunt corpora facile inflammabilia, & pro parte tota combustibilia, cum denso fumo, & odore gravi. Hæc duplicia sunt, vel *liquida*, ut Naphtha Petroleum, vel *solida*, ut Asphaltum, Gagates, Succinum &c. Ambo quamquam concretis sulphureis, imo ipsi minerali sulphuri in plurimis conveniant, ab his tamen in gravioribus aliis recedunt, ut docet in *Hydrolog. Cl.* *CARTHEUSER.*

- I. Odorem specificum habent, ab odore sulphuris diversum.
- II. Cum salibus alcalinis fixis hepar sulphuris non producunt.
- III. Nec cum Mercurio vivo in æthiopen minerallem ac Cinnabarium abeunt.

IV. Me-

IV. Metalla sub deflagratione intacta relinquunt; quæ tamen omnia sulphuri minerali competunt.

De Bituminum principiis multum & diu quæsitum est, corpora vegetabilia resinosa esse acido minerali specificata, hodie plurimi celeberrimi viri putant, quam sententiam minime Cl. LEHMANN probet & dubitandi non infimum in eo fundamentum est.

I. Quod ex acido vitrioli, sociato cuilibet materiæ inflammabili, ut oleo terebinthinæ, aliis oleis, imo ipsis Resinis, verum sulphur produci viderint, BOYLEUS, GEOFFROY, et VOGEL ex oleo. Nunc vero sulphur a Bitumine diversum est.

II. Quod oleum Bituminum oleum minerale sit, distinctum a resinarum oleo; dici adhuc alia possent.

Cæterum Bitumina spiritu vini non solvuntur per omnium experimenta, & si solvantur aliqua, ut de illa bituminosa materie *Nidel bad* Helvetiæ experimenta habet SCHEVCHZERUS *Hydrograph. helv.* in aliis quæ insunt, ratio quærenda est; nec in oleo solvuntur ut de bitumine iudaico exstat. Acidum Nitri bitumen solvere, quod salis acidum intactum relinqueret, MALOUIN *Acad. des Sciences* 1746. perhibuit.

Aquæ marinæ amaritjem a bitumine dependere WALLERIUS *Hydrolog.* p. 71. reliquit, post comitem MARSILIUM tamen *Hist. de l' Acad. des Scienc.* 1710 qui evidenti experimento, artificialem aquam marinam fecit, dum viginti tribus unc & duabus drachmis aquæ cisterninæ sex drachm. salis communis adderet, & spiritus Lithanthracum quadraginta octo grana; qui pariter vidit destillatione chemica, aquæ marinæ amarorem non tolli, dum solari auferretur & inde aquæ marinæ, maioris in fundo ma-

ris, quam in superficie eiusdem amaritiei rationem redderet. Nuper tamen nec sulphur, nec bitumen, nec unctuosam aliquam materiem, in aquæ marinæ experimento adinveniri, contra omnes edixit, LUCAS *in essay on Waters*, sed an aqua marina amara non esset in Anglia? an solo soluto communi in aqua sale statim vera aqua marina producitur, sal tamen marinum ex aqua marina excoctum, amarum est.

PETROLEUM Off. BITUMEN *Mineral.*

Classis Naturalis Minerarum. Ordo Sulphurear. aut Inflammab. *Germ.* Berg-öhl. *Gallis* Petrole. *Anglis* Rock-oil.

BITUMEN *liquidum album, & rufum*: prius Naphta, *fluidissimum, album, facile inflammabile*: posterius Petroleum, *crassius fluidum obscure brunnium*; utrumque Italia habet, unum, vel alterum etiam in aliis regnis, scaturientibus fontibus supernatat: in Gallis ex fonte Gabiano habetur purissimum, brunnium, tum ex fonte Rattwick Dalekarliæ, ex fonte Ozzanensi, Parmensi.

Raro sincerum in officinis habetur: Batavis arte fieri NEUMANNUS voluit, & iam in Italia oleo terebinthinæ adulterari *Hist. de l' Acad. des Sciences. 1715.* Criterium sinceri est, indissolubilitas in spiritu vini; est enim oleum minerale; factitium, in hoc, ut omne vegetabile, solvitur. Cæterum principia bituminum eadem.

Quod Proprietates spectat, tenendum est Petroleum violarum tincturam viridi colore inficere, experimento MALOUIN *Acad. des Sciences 1746.* spiritu vini non solvi, nec eo, etiam longioris digestionis beneficio, quidpiam educi *Hist. de l' Acad. d. sc. 1715.* Neque aut
phleg-

phlegma aut spiritum destillatione vel in balneo marinæ vel arena obtineri, sed fere totum transire, hinc in medicina, naturali, non destillato utendum esse, BOULDUCC *ibidem*. Ad hæc flammam candelæ attrahere, accendi, in aqua inflammari. Naphtham omnibus liquidis supernatare etiam spiritui vini rectificato, cui $\frac{1}{7}$ levior sit BOULDUCC *ibidem*; oleo essentiali thymi, lavendulæ, terebinthinæ perfecte commisceri, & agitatam multis æreis bullulis intumescere, citissime vero prius volumen recuperare, immensum se super aquam extendere, ut gutta una orgeam aquæ regat & filamenta eius prismatica videantur BOULDUCC *ibidem* reliquit; adhæc nec frigore cogi, nec concentratis acidis inflammari, & mercurium in acido nitri solutum colore in violaceum declinante præcipitare, GEOFFROY Junior *Acad. des Sciences* 1726.

USUS MEDICUS ad promovendam expectorationem utilis, ad colicam pictonum specificus, LINNÆUS: tum etiam ad dolores osteocopos, tæniam valet, IDEM, ad vermes gutt. triginta assumptæ in iusculo, vel alio vehiculo, ad vomitum sistendum, febres curandas, idem pondus die paroxysmi: iuvat etiam temporibus, naribus inunctum, lethargicos, apoplecticos, colicos abdomini, maxillis dentium doloribus laborantes. *Scheda dell' olio di sasso in parma* 1746. Est adhuc petroleum napelli antidotum; si enim sanguini a succo napelli coagulato petroleum affundatur, resolvitur. *Ephem. N. C.* BLAW. Ad exusta gelu membra summopere laudatur, WALLERIUS *Mineralogicæ* p. 253. & sola certa est contra tæniam adeo Cairi frequentem Cairensibus medicina HASSELQUIST *Reise nach Palæstina*.

Rubrum seu brunnum externe tantum adhibetur, & valet inunctum Rheumatismo vexatis partibus.

SUCCINUM *Offic. Mineralog.* Classis Naturalis Minerarum, Ordo Sulphurearum. *Germ.* Bernstein. *Gallis* Carabé. *Anglis* Amber.

SUCCINUM *pellucidum* W. & tale album & citrinum officinarum, e mari baltico collectum, marinum, vel haustile, e terra excussum, fossile audit. Est vero succinum substantia bituminosa, pellucida, arida, fragilis, electrica, saporis acris, odoris specifici fragrantis accensa: liquida primo, dein magis consistit, unde succinó varia inclusa. Corpus non satis notum, vegetabile resinofum productum, acido minerali specificatum FOTHERGILL. *Transact. Philos.* Nro. 472. asseruit. Hanc sententiam a clarissimis chemicis assumptam dudum MACQUER habet, quam tamen LEHMANN non probat.

PRINCIPIA habere bituminum omnes reliquere; acidum eius vitriolicum HOFFMANN. acidum salis marini, BOURDELIN. *Acad. des Scienc.* 1742. multo experimento probavit, cum non modo Argentum in aqua forti solutum præcipitet, sed ipse quoque succini spiritus aquæ forti commixtus, aquam regiam constituat, ut acidum salis solet.

Acidum salis volatilis succini, vegetabile esse, POTT. *Acad. de Berlin.* 1753. Sed nec acido aceti, nec acido nitri, nec acido salis succinum patet, ex asse vero oleo vitrioli dissolvitur, solutione etiam omnibus aliis acidis præcipitata, Cl. STOCHARD: nec etiam cum alcali producit tartarum solubilem, tartarum tartarifatum, IDEM. Solvi spiritu vini reliquit Cl. GEOFFROY, CON-

contraria sunt experimenta, *Cl. STOCHARD. Dissertatione de succino*, in eo veritas est, succinum etiam supra porphyritem in alcohol redactum parum, & difficulter spiritu vini reserari, docet tinctura officinarum. Abunde vero in tinctura caustica ex caustico calcis, & sale tartari facta. MEYERS. l. c.

Solvi vero omnibus balsamis vegetabilium, oleis maxime pressis, nil solvi in oleis stillatitiis, nec ipso succini oleo, *STOCHARD.* In analysi ægerrime suum destillatione largitur oleum, tumque adhuc empyreumaticum: in eo arcanum esse hi volunt, ut succinum cum sale tartari probe calcinato teratur, & affuso spiritu vini rectificatissimo destilletur, tumque obtinere aiunt spiritum fragrantem in nervorum debilitatibus magni faciendum *HOFFMANN.* Alii vero solum amplum vas, & moderatum & sensum augendum caloris gradum requirunt, ut omnia eius principia rite evolvantur. Ex torrefacto succino, calcinato alumine, mixtis parari pyrophorus potest, flammæ caruleæ, *STOCHARD.*

VIS MEDICA ad externa; tum in suffimigiis ad corrigendum aerem, tum in rheumaticis ad roborandas partes laxas, multis tantum utilis habetur, quod in substantia assumptum in corpore nostro non solvatur; hinc etiam inutile *FOTHERGILL* habet. Alii virtute roborante, nervina, in frigidis cerebri morbis, catarrhis, fluore albo, hysterica passione, multum laudant, dosi gran. decem ad triginta in ovo forbili, conserva; priores pro se chemiam, posteriores naturam habent; sed etiam priores chemico examine decepti videntur, siquidem etiam in pulvere medicamentosum esse *BOURDELIN Acad. de Sciences 1742.* & succinum in alcohol redactum, aquæ calidæ infusum, non solum

illi saporem aromaticum acidum conciliare, sed etiam evaporatum liquidum cryſtallos dimittere, verum ſal ſuccini, GEOFROY *Acad. des Sciences* 1738. ſatis ſuperque probarunt.

Quod ſi etiam hæc experimenta non ſuperſſent, ut conteſtantur a Cl. STOCHARD, de medicamento- rum viribus ex officina humana potius, quam chemi- ca, dicendum, docet effectus, & ſulphuris crudi no- ſtris humoribus non facile ſolvendi in corpore noſtro vis, quod partita & repetita crebro doſi morbos cuta- neos, verminofos, metallicos, minerales efficaciter ſanat BOERHAAVE *Chem. & ſæces olidiffimas facit* L. B. VAN SWIETEN. T. IV. *Comment.*

PRÆPARATA. *Effentia* ſuccini cum ſpiritu vi- ni tartariſato præparata, multum antiſyſterica, reſol- vens, pituitofis utilis: datur a guttis decem, ad triginta.

Oleum rectificatum ſuccini, magnum movens, pa- ralyticis, epilepticis, hemiplecticis, illinitum: etiam interne datum, multis morbis utile, CURVI SEMMEO *pug. Rerum Indicarum.*

Sal ſuccini volatile acidum, ſeroſis morbis proficuum, lethargicis, apoplecticis a cauſa frigida conducens, do- ſi gran. quatuor ad duodecim. At vix alius in officini- nis ſal adeo ſophiſticatus! ſale crudo ammoniaco cum oleo bruniori ſuccini, GODFREY, *Useful discoveries*, ſale marino cum cremore tartari, etiam ſale volatili C. C. BOURDELIN. *Acad. des Sciences* 1742. Detegi- tur vero fraus ſpiritu vini, etiam aqua tepida. Recti- ficandi ſuccini ſalis methodum dedit CARTHEUSER *Act. Mog.* T. I. Liquor cornu cervi ſuccinatus eſt ſal ſuccini ſpiritu cornu cervi ſolutus, quaſi neuter fa- ctus, HOFFMANN, *de Selectioribus Medicamentis*, ad eadem utilis: valet in convulſionibus.

ODO-

ODORES SUBSTANTIARUM
SINGULARES.

AMBRA GRYSEA *Offic. Histor. Naturalis.*
Regnum ignotum. *Germ.* Ambra. *Gallis* Ambre Grise. *Anglis* Ambre Gris.

De eius historia plurimum controvertitur: vegetabile productum post SERAPIONEM acutissimus SCALIGER. Animale, excrementum avium, vitulorum marinorum plurimi asserunt, balænarum productum, *Cl. ATKINS philosoph. Transactions* Nro. 387. productum apum, ita *Clariff. LEMERY. FORMEY.* Minerale, bitumen omnes orientales, chemicorum cohors, & materiæ medicæ scriptores, sustinent, & quod non solvatur in spiritu vini rectificatissimo, confirmant *Transact. philosoph.* Nro. 433. Capturæ modus certior; post prægressam enim fortem pelagi agitationem, in mari Indico ad partem Africæ, & vicinas insulas a Mozambicis usque ad mare rubrum, modo prorsus singulari, odoratu piscatur; forma massæ, variæ magnitudinis, centum, ducentarum librarum ponderis iam capta est.

Magna est huius substantiæ differentia; optima grysea, cinerea foris, intus miculis albis splendida, liquefacta colore acis ignitæ pinguis, odorata, candicanti laminæ imposita paucos cineres relinquens, quod nationum ultra Gangem sitarum criterium; aquæ ebullienti vase clauso rapsata immissa æquabiliter liquata, & sese in superficie extendens, quod Chinesium.

Postre-